

Nr 202.

Av herr **Molin** i Dombäcksmark, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande det svenska jordbrukets ekonomi m. m.

Ett lands lycka och välstånd beror ytterst på huru dess jordbruk är ordnat. I vårt land erkännes också jordbruket såsom grunden för samhällets lycka. I den mån jordbruket kommer i betryckt läge, försvåras och omöjliggöres utvecklingen fram till lyckligare samhällsförhållanden. Tyvärr måste det konstateras, att jordbruket här i landet, i stort sett, för närvarande är i ett mycket betryckt läge. Orsakerna kunna vara mångahanda. Emigration, industrialism, flykten från jorden in till städerna, dyrtiden, allt detta och mera gör, att jordbrukarens lott blir allt svårare. Men orsakerna kunna ligga djupare och bottna i något, varav ovan omtalade kan vara följd.

Vetskapen om jordbrukets betryckta ställning har drivit statsmakterna, att med skiftande medel råda bot för det onda. De undersökningar som påkallats och verkställt, hava dock varit av mera periferisk art. Med skäl kan sägas, att så gott som allting är undersökt och utrett rörande jordbruksnäringen utom själva kärnan i det hela: Hur hänger det ihop med det svenska jordbrukets ekonomi? Man tycks alltid ha utgått från förutsättningen, att jordbruket i och för sig är ekonomiskt bärkraftigt, men att yttre omständigheter vållat fler eller färre jordbrukargrupper skada i deras näring, vilka yttre orsaker statsmakterna förty velat avlägsna. Jag vill blott som exempel taga Norrlandskommittén, den pågående utredningen angående jordbrukets avsättningsmöjligheter, den likaledes pågående utredningen om de åtgärder, som i *främmande* land vidtagits för bondeklassens bibehållande vid jordbruket, försöken att ordna jordbrukarnas kreditförhållanden, statens, landstingens och hushållningssällskapens åtgärder för det mindre jordbrukets höjande, undersökningarna rörande torparnas levnadsförhållan-

den, egnahemsfrågan m. m. Alla dessa åtgärder eller ansatser därtill, hur goda och välsignelsebringande de än varit, äro och med säkerhet komma att bliva i framtiden, hava dock rört sig endast vid sidan och omkring huvudfrågan, jordbruksnäringens ekonomi i och för sig. Denna kärnpunkt har knappt vidsnuddats.

Att något är som det icke borde vara med det svenska jordbruket framgår så mycket tydligare därav, att det stora jordbruket icke tycks kunna existera utan hjälp av de konstlade medel, tullarna innebära. De sistförflutna årens taxeringsuppgifter tyda också på, hur illa det i själva verket är beställt med ekonomien vid det mycket lovprisade mindre jordbruket. Jag tillåter mig i detta sammanhang uttala den förmodan, att roten och upphovet till det svenska jordbrukets alltjämt fortgående glidande hän mot nödläget är det till sina verkningar olyckliga tullsystemet.

Då egnahemsrörelsen numera blivit ett av statens förnämsta intressen, är det av synnerlig vikt att rätt planlägga och utföra densamma. Min övertygelse är, att statsmakterna tillfölje den rådande okunnigheten om det svenska jordbrukets ekonomi, sådan den i verkligheten är, stå i begrepp att i egnahemsrörelsens vackra namn framskapa ett nytt socialt elände, jordbruksproletariatet. Olyckan är nämligen, att som grund för beräkningarna tagits antingen skenbart lysande men ekonomiskt bedrägliga skörderesultat vid jordbruk, där kanske förmögenheter nedlagts för att driva upp avkastningen eller också — ingen grund alls. För att skapa sig ett riktigt begrepp om jordbrukets ekonomi fordras att skärskåda icke så kallade »mönsterjordbruk», åt vars ekonomi den praktiske jordbrukaren, som är hänvisad att *leva* av sitt jordbruk, skakar på huvudet, utan sådana jordbruk i skilda delar av landet, vilka bedrivs utan konstlade medel, med strävsamt arbete och umbäranden samt de medel, naturen själv givit. Det ekonomiska resultatet vid sådana, jag vill kalla naturenliga jordbruk — de enda som enligt min mening har framtiden för sig, förutsatt att de räddas ur det nuvarande nödläget — borde jämföras med kostnaderna för därå nedlagt arbete och räntan å det i jordbruket, dess åbyggnader, kreatur, redskap och inventarier bundna kapitalet. En jordbruksstatistik, som på angivna sätt går till grunden av det hela, är den vi nu sakna men ovillkorligen behöva. Därav skulle helt säkert framgå, huru överdrivna åsikterna om jordbrukets ekonomiska bärighet för närvarande äro i vissa kretsar och huru ytterst grannlaga frågan är, om jordbruket i vårt land verkligen tål större skattetunga. Men statistiken eller utredningen skulle också helt säkert anvisa vägar och medel för åstadkommandet

av bättre förhållanden och utvecklingslinjer, varefter man sedan tryggt kunde leda egnahemsrörelsen framåt utan synnerlig risk att i framtiden få bakslag.

Den fråga, jag nu i korthet berört, synes mig vara av så stor vikt, det jag ej tvekar uttala, att den är vår största sociala, den grundläggande för allt socialt arbete i detta land. Tyvärr har den kommit sist i räkningen. Det måste vara en bakvänd ordning att arbeta för skapandet av nya egna hem efter ett system, som oförtydbart är sjukt, och ej först ha undersökt och klargjort, hur de redan befintliga egna hemmen skola ryckas upp från det nuvarande nödläget till en ståndpunkt, där trygghet för framtiden kan skönjas.

Den oupphörliga ökningen av statsskulden, den i oroväckande grad stigande statsbudgeten, de stora krav, som i en snar framtid komma att ytterligare ställas på densamma samt myndigheternas tendens att vid jordbrukstaxeringarna oupphörligt öka jordbrukarnas bördor mana också till att undersöka, hur det verkligen hänger ihop med den svenska jordbruksekonomien överhuvud taget.

Jag ber till sist få hänvisa till en intressant broschyr i detta ämne särskilt med hänsyn taget till egnahemsrörelsen av jordbrukskonulenten i Örebro län Herman Flodqvist: »Några tankar i egnahemsfrågan». Örebro 1912.

På grund av det anförda yrkas,

att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning angående det svenska jordbrukets ekonomi och de jordbrukande klassernas levnadsförhållanden i syfte att klargöra vilka åtgärder, som tarvas för den jordbrukande befolkningens bibehållande vid jordbruket och för egnahemsrörelsens fortsatta utveckling.

Stockholm den 25 januari 1913.

Emil Molin
i Dombäcksmark.